

Öregrund

En arkeologisk undersökning i samband med nedläggning av ny belysning i staden

Bent Syse

UPPLANDSMUSEET

Öregrund

En arkeologisk undersökning i samband med
nedläggning av ny belysning i staden

Bent Syse

Omslagsbild: Flygfoto över Öregrund 1936. Foto Flygtrafik AB, Upplandsmuseet.

Upplandsmuseets rapporter 2014:30
Arkeologi

ISSN 1654-8280

© Upplandsmuseet 2014

Fotografier och bearbetning av planer: Bent Syse

Allmänt kartmaterial: Copyright Lantmäteriverket. Ärende nr MS 2006/1674.

Upplandsmuseet, Fyrstorg 2, 753 10 Uppsala
Telefon 018-16 91 00
www.upplandsmuseet.se

Innehåll

Inledning	6
Arbetsföretaget	6
Bakgrund	8
Öregrunds tidigaste historia	8
Topografi	9
Tidigare arkeologiska undersökningar	10
Undersökningsresultat	14
Karta 1	14
Karta 2	17
Karta 3	21
Karta 4	23
Sammanfattning	25
Referenser	26
Administrativa uppgifter	27

Inledning

Under september och oktober månad 2014 utförde Upplandsmuseet en arkeologisk schaktningsövervakning i centrala delar av Öregrund. Orsaken till undersökningen var att Trafikverket, avdelningen nationellt underhåll, hade för avsikt att byta ut alla belysningsstolpar samt lägga ner nya elledningar till dessa. Sträckan för detta var den del av gatunätet som Trafikverket ansvarade för, dvs sträckan fram till färjeläget mot Gräsö. Schaktning kom att ske i Rådhusgatan, Kyrkogatan, Sjötullsgatan, Strandgatan, Södra Hamnplan och Skatgränd.

Arbetet skedde efter beslut från Länsstyrelsen i Uppsala län (dnr 431-2756-14, 2014-05-09) och uppdragsgivare var Trafikverket, Avdelning Nationellt underhåll. Ansvarig för undersökningen var Bent Syse som också sammanställde rapporten.

Figur 1. Öregrund med fornlämningsområdet Börstil 142:1 markerat med blå färg. Aktuell vägsträckning som övervakades går genom staden fram till färjeläget. Karta ur FMIS.

Arbetsföretaget

Arbetet med schaktningar och nedsättande av fundament för de nya belysningsstolparna pågick i staden under september och oktober månad 2014. Mestadels var det två arbetslag som utförde arbetet, ett som började vid infarten till staden och ett som började vid färjeläget. Bredden på kabelschaktet var ca 0,3-0,5 m och djupet varierade mellan 0,4-0,7 m. Schakten för belysningsfundamenten var ca 0,5x1,0 m med ett djup som varierade upp till 1,3

m. Merparten av schaktningarna skedde måndag-torsdag medan fredagarna ägnades åt återställningsarbeten.

Besiktningstillfällen var sex stycken under perioden, efter avstämning med personal på platsen. Prioriterade sträckor var schaktningarna i Rådhusgatan, Kyrkogatan och Hamngatan. Övriga sträckor bevakades mer sporadiskt, pga av senare tids utfyllningar i området.

Förändringar i planerad schaktsträcka kom att ske under arbetets gång. Inledningsvis utgick planerad schaktning med tillhörande sex belysningsfundament på södra sidan av Skatgränd. Sedan kom schaktet att förläggas på östra sidan av Rådhusgatan från Kyrkogatan och norrut och på norra sidan i Kyrkogatan. Därutöver förändrades läget för vissa av belysningsfundamenten.

Figur 2. Plan över planerad schaktning för ny belysning i Öregrund. Skala 1:4000.

Bakgrund

Öregrunds tidigaste historia

Öregrund grundades 1491 som en ersättare till Östhammar, vars hamn under årens lopp hade grundats upp och därför inte längre fungerade tillfredsställande. Den nya staden fick emellertid en allt annan än önskvärd start då den blev hårt åtgången av danskarnas härjningar och brändes ned 1508 eller 1509. Den brändes sedan återigen ned 1521, varpå invånarna uppmanades att flytta därifrån, vilket också de flesta gjorde och då tillbaka till Östhammar. Eftersom ett antal invånare beslutade sig för att stanna kvar försvann inte den unga staden och 1554 stadfästes Öregrunds privilegier och skulle återigen befolkas av de nygamla Östhammarborna, något som troligtvis aldrig skedde. Staden brann sedan 1554 och återigen 1652, varefter den förblev oförstörd tills 1719 då det var ryssarna som stod för elden. 1744 skedde en nedbränning av staden under mer kontrollerade former, som ett led i en stadsreglering (och branden 1652 skedde för övrigt troligen också av samma orsak). Den sista av de större kända stadsbränderna inträffade år 1829, då några kvarter väster om hamnen brändes ned.

Figur 3. Flygfoto över Öregrund 1936. Foto Flygtrafik AB, Upplandsmuseet.

Både Öregrund och Östhammar räknas till länets fyra städer med medeltida anor, de övriga två är Uppsala och Enköping. Öregrund har troligen under både medeltid och senare historisk tid varit den minsta staden av dessa. År 1700 hade staden 415 invånare fördelade på 127 gårdar. Efter rysshärjningarna 1719 minskade invånarantalet till 266 personer och först mot mitten av seklet hade man kommit ikapp. De medeltida städerna hade dock generellt en mindre mängd invånare. Runt 1650 låg Öregrund på 35:e plats av de 73 städer som fanns i

Sverige (Sandelin 1980). Som jämförelse kan nämnas Uppsala som i början av 1600-talet hade drygt 2200 invånare medan Öregrund kanske bara hade runt 300 stycken (Sidén 2002).

Topografi

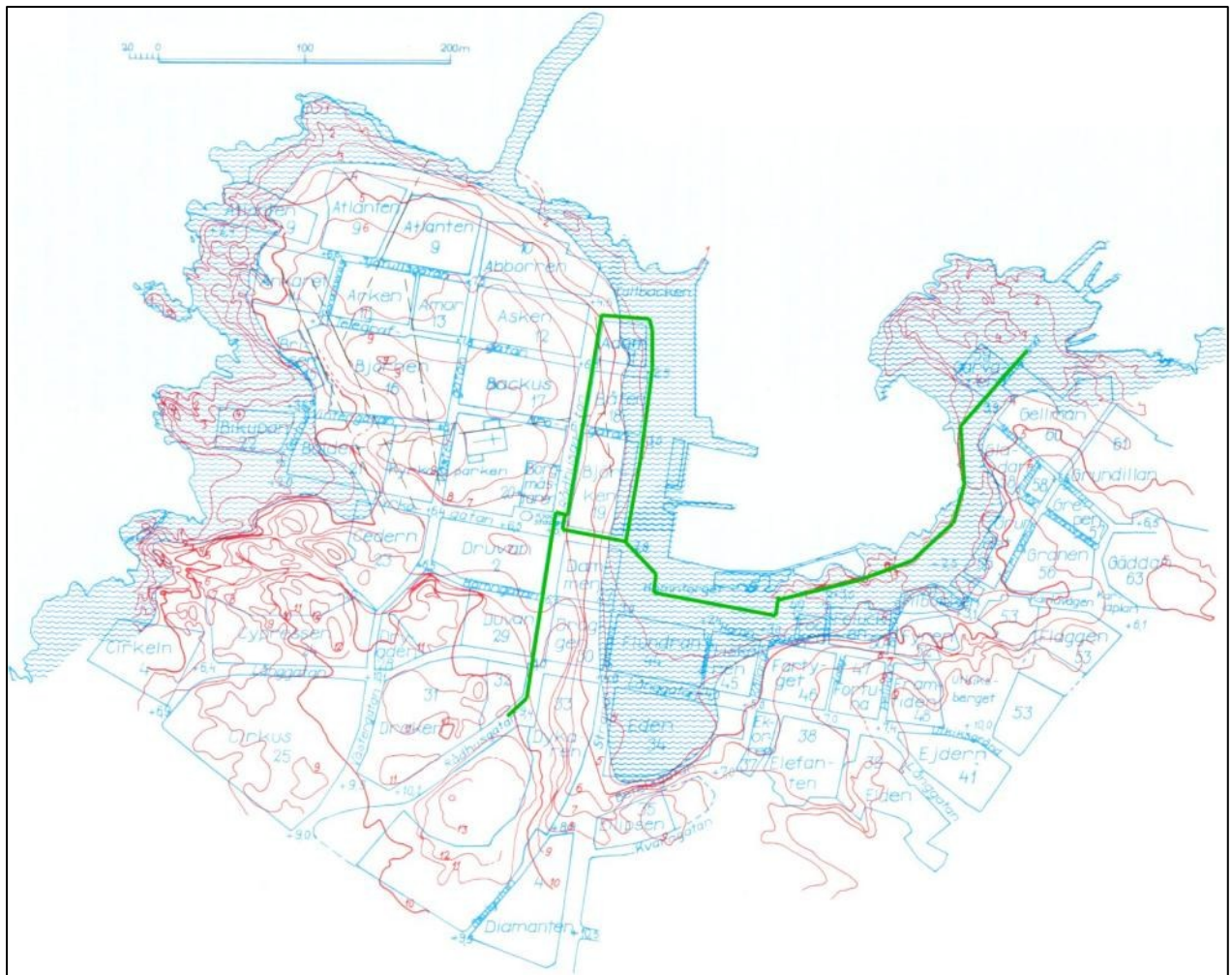
Stadens topografi domineras av en kuperad bergsterräng, som stupar brant ner mot havssidorna och hamnen. Denna ursprungliga topografi, som än i dag syns i staden, har bildat och format staden fram tills det en reglering skedde. Bortsett från vissa större flacka ytor finns eventuella kvarvarande äldre kulturlager att söka inom sprickor och bergsskrevor.

Som synes av figur 4 och 5 så är det endast Rådhusgatan som ligger avskilt från en äldre tänkt strandlinje på en höjd av ca 6-9 m.ö.h. En äldsta tänkbar, ej verifierad strandlinje kan ha legat mellan 3-4 m.ö.h.

Det finns inga kartor eller nedteckningar som visar hur den äldsta stadsplanen i Öregrund såg ut. Omläggningar kan ha skett vid ett eller flera tillfällen i samband med någon av de ymnigt förekommande bränderna men den första regleringen man känner till skedde efter branden 1652. Inte heller denna stadsplan finns tillgänglig på någon bevarad avritning, varför stadens utseende vid denna tid inte är känt. Det är emellertid osäkert om någon mer reglering skedde efter detta. Den karta från 1738-60 som visar en stadsplan över Öregrund är sannolikt inte verklighetsbaserad, utan visar troligen planerna för en icke genomförd reglering. Den tidigast kända kartan från Öregrund är så sen som från 1814 och staden tycks efter detta inte genomgått några större förändringar.

Figur 4. Karta över Öregrunds stads tomter av D Kammecker 1814. Aktuell schaktningssträcka inlagd med grön linje.

Figur 5. Karta ur Medeltidsstaden 63, Östhammar och Öregrund (Söderberg 1985), som visar nuvarande marktopografi samt hypotetisk gräns för stadens äldsta strandlinje. Aktuell schaktningssträcka inlagd med grön linje. Skala 1:5000.

Tidigare arkeologiska undersökningar

Överlag har få arkeologiska undersökningar företagits i Öregrund och de undersökningar som gjorts har i allmänhet varit av ringa omfattning. Många av de mindre undersökningarna har endast resulterat i iakttagelser av kulturlager som inte kunnat dateras. Nedan följer en beskrivning av de platser som undersökts arkeologiskt både före och efter det att Medeltidsstaden för Öregrund utkom 1985. De första nummerade platserna är hämtade ut Medeltidsstaden (Söderberg 1985) och ligger invid nu aktuellt område..

3. I kvarteret Båten påträffades 1966 lämningar efter ett murat valv i trädgården, tillsammans med fynd av en kanonkula och en sporre. Här finns också under ett befintligt hus en källare som ligger diagonalt mot nuvarande Rådhusgatan.
4. I kvarteret Dammen fanns tidigare ett källarvalv som revs 1967.

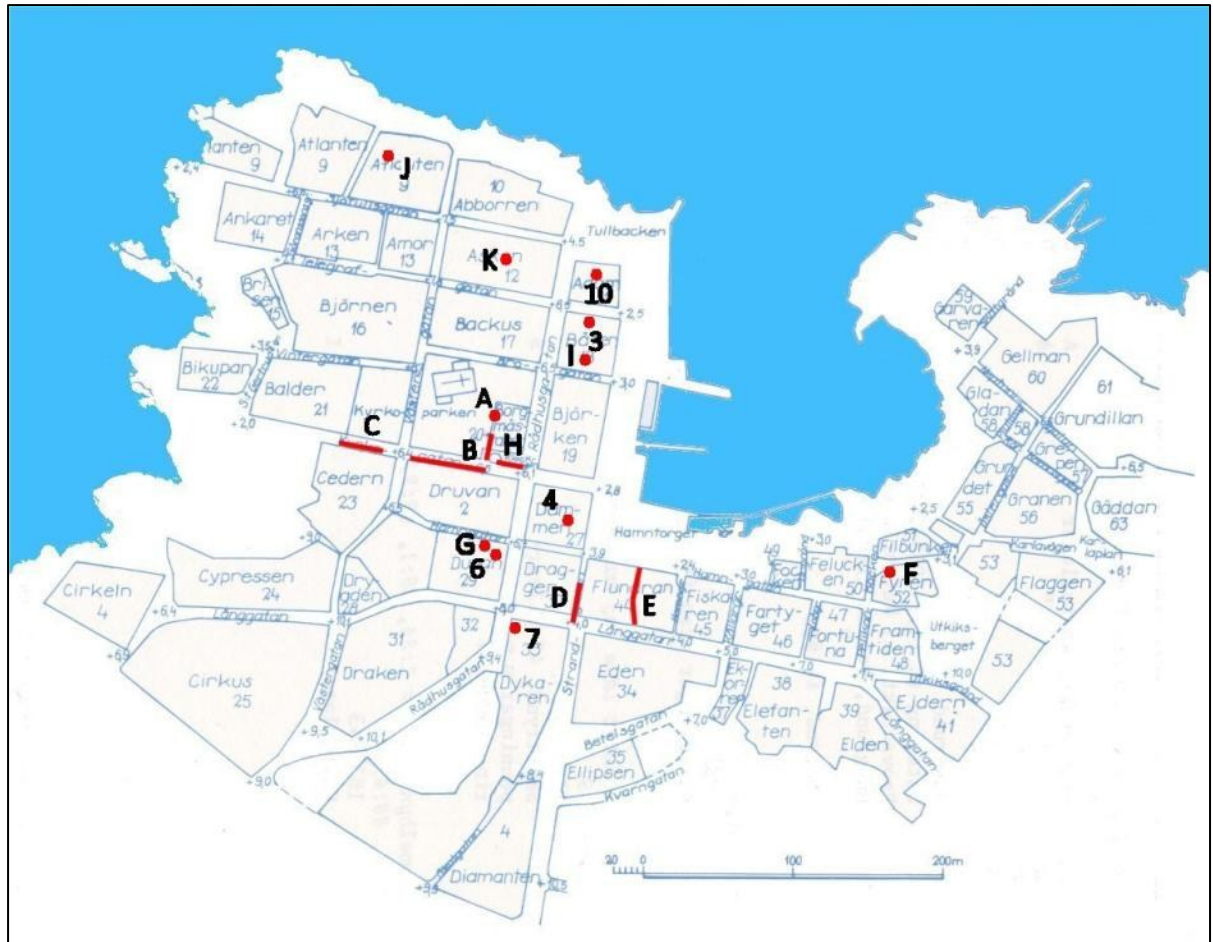
6. I kvarteret Duvan väster om aktuellt ledningsschakt framkom 1982 ett kulturlager med två brandhorisonter. Här fanns också en tegelmur i tre bevarade skift på stenfot. Ett äldre källarvalv noterades också på denna plats.
7. Från kvarteret Dykaren intill Rådhusgatan ska det omkring 1950 ha påträffats kulturlager med synliga brandhorisonter.
10. Vid en undersökning i norra delen av kvarteret Adam påträffades vid en undersökning 1983 enbart sentida fyllning på berg.

Efter det att Medeltidsstaden utkom har det gjorts flera undersökningar i närheten av nu aktuell schaktningssträcka.

- A. I samband med uppförandet av en ny transformatorstation gjordes en undersökning i kvarteret Borgmästaren 1991. Här påträffades tre äldre faser där samtliga avslutades med bränder. Tolkningen som gjordes då var att den första fasen hör till perioden 1471-1521, medan de två andra med avslutande bränder härrör från 1652 respektive 1719 (Elfwendahl 1991b).
- B. Samtidigt grävdes ett schakt i kvarteret och längs med Kyrkogatans södra sida. Även här framkom brandhorisonter och dateringsmässigt hör resultaten ihop med schaktet (A) inne kvarteret Borgmästaren (Elfwendahl 1991b).
- C. Senare samma år fortsatte schaktningarna i Kyrkogatan västerut. Lagerbilden i detta schakt uppvisar samma karaktär som i de tidigare schaktningarna i gatan. Tre bebyggelsefaser återfanns där det äldsta inte innehöll några kritpipsfragment, vilket skulle tyda på att lagren från fas 1 tillkommit senast under 1600-talet (Elfwendahl 1991c).
- D. Vid årsskiftet 1988-89 sker en antikvarisk kontroll i samband med ledningsdragningar i Strandgatan och Långgatan. Större delen av schaktning skedde i befintliga schakt men i södra delen av Strandgatan där orörd mark grävdes upp, framkom endast grusfyllning ovanpå den sterila sanden (Roslund 1989).
- E. År 1988 gjordes en förundersökning inom kvarteret Flundran inför nybyggnation. Ett ca 1 m brett schakt togs upp genom kvarteret. I södra delen av kvarteret påträffades bebyggelselämningar som daterades till att vara yngre än 1600-tal. I norra schaktavsnittet fanns inga spår efter äldre husbebyggelse. Tre lösa stenpackningar kan ha utgjort rester efter stenkistor till bryggor och sammanfaller med strandlinjen på 1814 års stadskarta (Åstrand 1996).
- F. 1986 utfördes en antikvarisk kontroll i samband med tillbyggnad av en fastighet i kvarteret Fyren. Inga konstruktioner påträffades i ett relativt homogent lager av kulturpåverkad mylla. Lagret som var ca 0,5 m tjockt innehöll enbart enstaka obrända ben, tolkat som hushållsavfall (Mogren 1991).
- G. I kvarteret Duvan gjordes 1995 en undersökning av den tidigare noterade källaren (se nr 6). Orsaken till undersökningen var att Östhammars kommun ville riva huset med källaren. Schakt togs upp invändigt och utanför källaren. Resultatet av undersökningen blev att källaren sannolikt utgjort resterna efter

en sk källarstuga. Fynd och murverk tyder på att byggnaden uppförts under 1500-talets andra hälft och därmed tillhört Öregrunds äldsta byggnader (Carlsson 1996).

- H. I samband med nedläggning av elkablar gjordes 1999 en arkeologisk schaktningsövervakning i Kyrkogatan. Då schaktdjupet blev relativt grunt påträffades inga tydliga lagerbildningar eller brandhorisonter som återfanns i de förra schaktningarna i Kyrkogatan. Eventuellt kan vissa stenar ha utgjort syllstenar för äldre byggnader (Syse 1999).
- I. I slutet av augusti 2005 utförde Upplandsmuseets arkeologiska avdelning en schaktningsövervakning i samband med installation av bergvärme i kvarteret Båten. Kulturlager med fynddateringar till 1600-/1700-tal och fram till 1800-/1900-tal påträffades. De konstruktioner som kunde konstateras var två möjliga syllstensrader samt en nedgrävning/dike. Ingenstans påträffades orörd mark varför den sammanlagda kulturlagertjockleken inte kunde bedömas (Qviström 2006).
- J. I kvarteret Atlanten gjordes 2008 en större slutundersökning som föregåtts av en förundersökning år 1990 (Bergold, Grälls 1990). Inom ett 150 m² stort område återfanns ett kulturlager med hushållsavfall, med daterande fynd från sent 1500-tal fram till 1800-tal. Ett brandlager indikerade resterna efter en enklare träbyggnad, den första på platsen, eventuellt 1500-tal. Allt tyder på att platsen varit ett utkantsområde som huvudsakligen nyttjats under 1600- och 1700-tal (Lucas 2009).
- K. 1990 påträffades ett brandlager inom kvarteret Asken. Lagret kunde inte dateras (Elfwendahl 1990a).

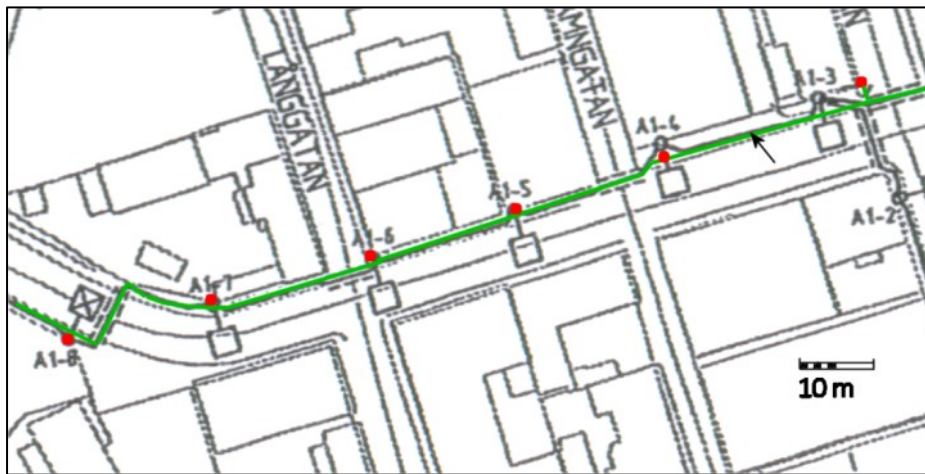
Figur 6. Karta över Öregrunds kvarter med arkeologiska undersökningsplatser. Siffror hänvisar till de numreringar och platser som finns i Medeltidsstaden. Littera A-K är platser som tillkommit efter Medeltidsstaden utkom 1985. Skala 1:5000.

Undersökningsresultat

Nedan redogörs för resultaten i samband med schaktningsövervakningen. De presenteras under fyra detaljkartor som visar planerad schaktsträckning och platser för nedgrävning av fundament till belysningsstolparna. Eftersom schaktet generellt grävdes ner till 0,4-0,5 m under mark var risken för att kulturlager skulle påverkas minimal. Däremot var det planerat att fundamenten skulle grundläggas upp till 1,3 m under mark, varför denna schaktning kunde påverka intakta kulturlager.

Karta 1

Figur 7. Detaljkarta 1 som visar schaktsträckan i Rådhusgatan. De röda punkterna visar var stolpfundamenten kom att grävas ner. De ofyllda cirklarna visar planerad plats för fundamenten. Pilen markerar platsen för sektion 1. Skala 1:1000.

Schaktningen som övervakades påbörjades i södra delen invid fundament A1-8. Därefter korsades Rådhusgatan och ledningsschaktet placerades under trottoaren på västra sidan av vägen.

Sträckan A1-8 till A1-4

Längs hela sträckan grävdes schaktet ca 0,5 m under mark. Inga bevarade kulturlager framkom och på vissa platser såsom mellan fundament A1-6 till A1-4 fanns sedan tidigare en nedgrävd telekabel i schaktet, varför den nya elkabeln förlades intill denna. Här kunde ett brandlager med förkolat trä iakttas på vissa platser. Detta som låg i ytan av schaktet kan vara från 1719 års brand.

Ej heller kunde kulturlager påträffas eller dokumenteras vid nedgrävningen av fundamenten. Vid fundament A1-8 framkom endast grusfyllning. Vid fundament A1-7 påträffades fast berg 0,4 m under mark med grusfyllning överst. Vid fundament A1-6 och A1-5 blev schaktet något grundare och fyllningen i fundamentsgroparna var påverkad av intilliggande bebyggelse.

Figur 8. Schaktet under trottoaren på västra sidan av Rådhusgatan. I kanten av schaktet ligger en tidigare nedgrävd telekabel. I bakgrunden intill grävmaskinen placerades fundament A1-5. Foto mot söder 2014-09-10.

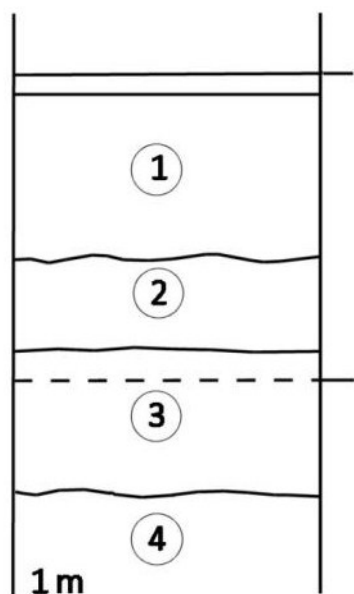
Sträckan A1-4 till A1-3

Efter att ha påbörjat denna sträcka fick justeras arbetet så att schaktet kom att ligga längre ut mot gatan och under nuvarande bussficka. Detta medförde att schaktdjupet blev ca 1,0 m pga busstrafikens tryck på ledningarna. Fundamenten A1-4 placerades ca 3,5 meter ut från befintlig husvägg och fundament A1-3 placerades på Kyrkogatans trottoar intill hushörnet.

Mitt emellan fundament A1-4 och A1-3 kunde en sektion upprättas. Denna visar att det finns kraftiga fyllnadslager under bussfickan men också att kulturlager finns bevarat under dessa lager. En mindre provgrop i det grävda schaktet påvisade ca 0,5 m tjockt kulturlager innehållande organiskt material och djurben. En keramikskärva, ett handtag till en trefotsgryta, ger lagret en allmän datering till 1600-tal, möjligen något senare.

Figur 9. Fynd av ett handtag till en trefotsgryta påträffad i Rådhusgatan i sektion 1. Den bevarade delen är 50 mm lång.

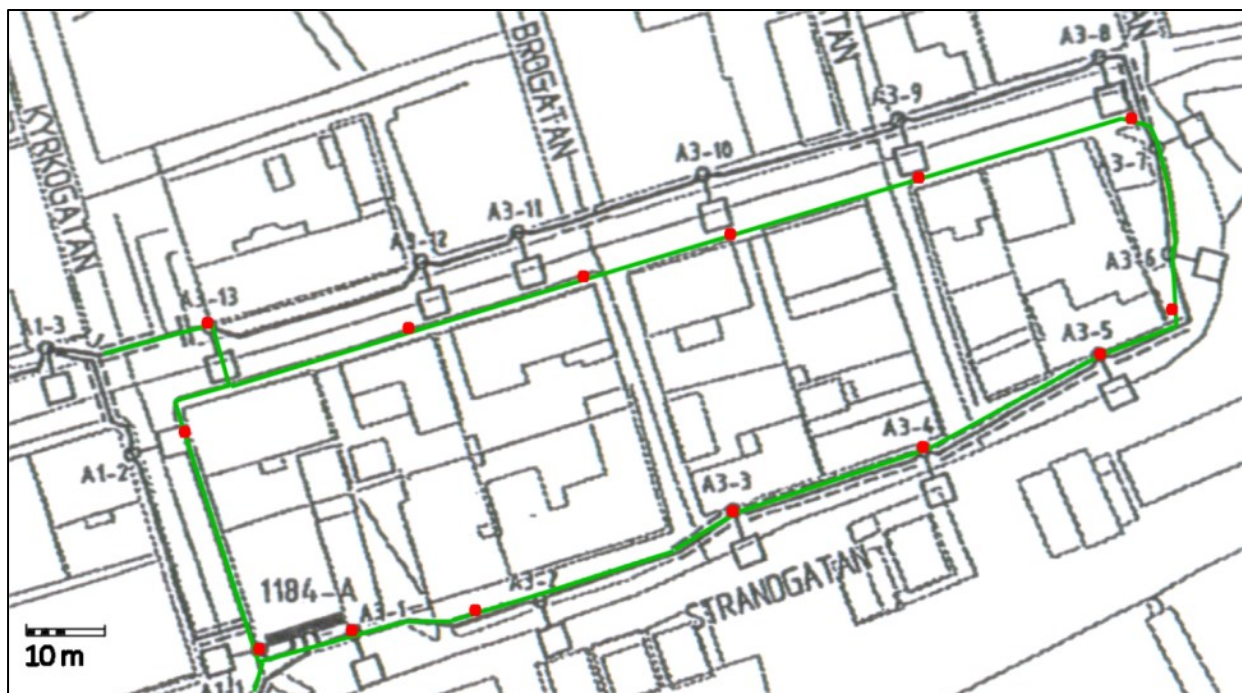

Figur 10. Sektion i Rådhusgatan mellan stolpfundament A1-3 och A1-4. Sektionen är ritad mot öster. Överst asfalt, därefter ett väguppbyggnadslager med grus och sand (1). Under detta finns en sentida fyllning av sandblandad mylla (2). Liggandes på den sterila silten (4) fanns ett 0,5 m tjockt kulturlager innehållandes mycket organiskt material tillsammans med djurben. I detta lager påträffades keramikskärvan. Den streckade linjen anger schaktdjupet på platsen, underliggande lager dokumenterades genom nedgrävning. Skala 1:25.

Figur 11. Schaktet strax norr om fundamentsgrop A1-4. På denna plats hade schaktet ett djup av ca 1 m under markytan och det var vid denna plats som sektion 1 dokumenterades. Foto från söder, 2014-10-01.

Karta 2

Figur 12. Detaljkarta 2 som visar schaktsträckan i Rådhusgatan, Sjöfullsgatan, Strandgatan och Kyrkogatan. De röda punkterna visar var stolpfundamenten kom att grävas ner. De ofyllda cirkelarna visar planerad plats för fundamenten. Skala 1:1000.

Längs denna sträcka kom det att ske två förändringar i ledningsdragningen. Den första var att schaktet kom att förläggas på östra sidan av Rådhusgatan efter att det passerat Kyrkogatan. Sedan placerades schaktet på norra sidan av Kyrkogatan istället för som planerat på den södra.

Efter att ha passerat Kyrkogatan fortsatte schaktningarna på östra sidan av Rådhusgatan. Sammanlagt placerades fem stolpfundament längs denna sträckning. Schaktdjupet var här 0,5 m under mark och den nya kabeln kom att samsas med en tidigare nedgrävd elkabel. Inga synliga kulturlager framkom, utan fyllningen i hela schaktet bestod av sand och grus.

Fundament A3-13 kunde inte grävas ner till normalt djup utan fick på grund av berg gutas på platsen. De övriga fundamenten längs sträckan i Rådhusgatan, A3-8 till A3-12 fick varierande schaktdjup, mestadels beroende på svårigheter att komma förbi och placera fundamenten intill befintliga elledningar. I samband med schaktningar för dessa små gropar kunde inte några kulturlager iaktas, troligen pga tidigare schaktning på platsen.

Figur 13. Det platsgjutna stolpfundamentet intill hushörnet (biblioteket) i korsningen Kyrkogatan – Rådhusgatan. Foto från söder, 2014-09-24.

Figur 14. Schaktet på östra sidan av Rådhusgatan, från Kyrkogatan och norrut. I schaktet syns de tidigare nedlagda elkablarna. Foto från söder, 2014-09-24.

Figur 15. Schaktet på östra sidan av Rådhusgatan, i slutet av gatan ner mot Sjötullsgatan. I schaktet syns de tidigare nedlagda elkablarna och placeringen av ett stolpfundament. Foto från söder, 2014-09-24.

Figur 16. Fundamentsgrop A3-6 i korsningen Sjötullsgatan – Strandgatan. Här fanns endast sand och grus under asfalten. Foto från sydost, 2014-10-17.

Figur 17. Fundamentsgrop A3-2 i Strandgatan. Även här bestod fyllningen av grus och sand. Foto från söder, 2014-10-17.

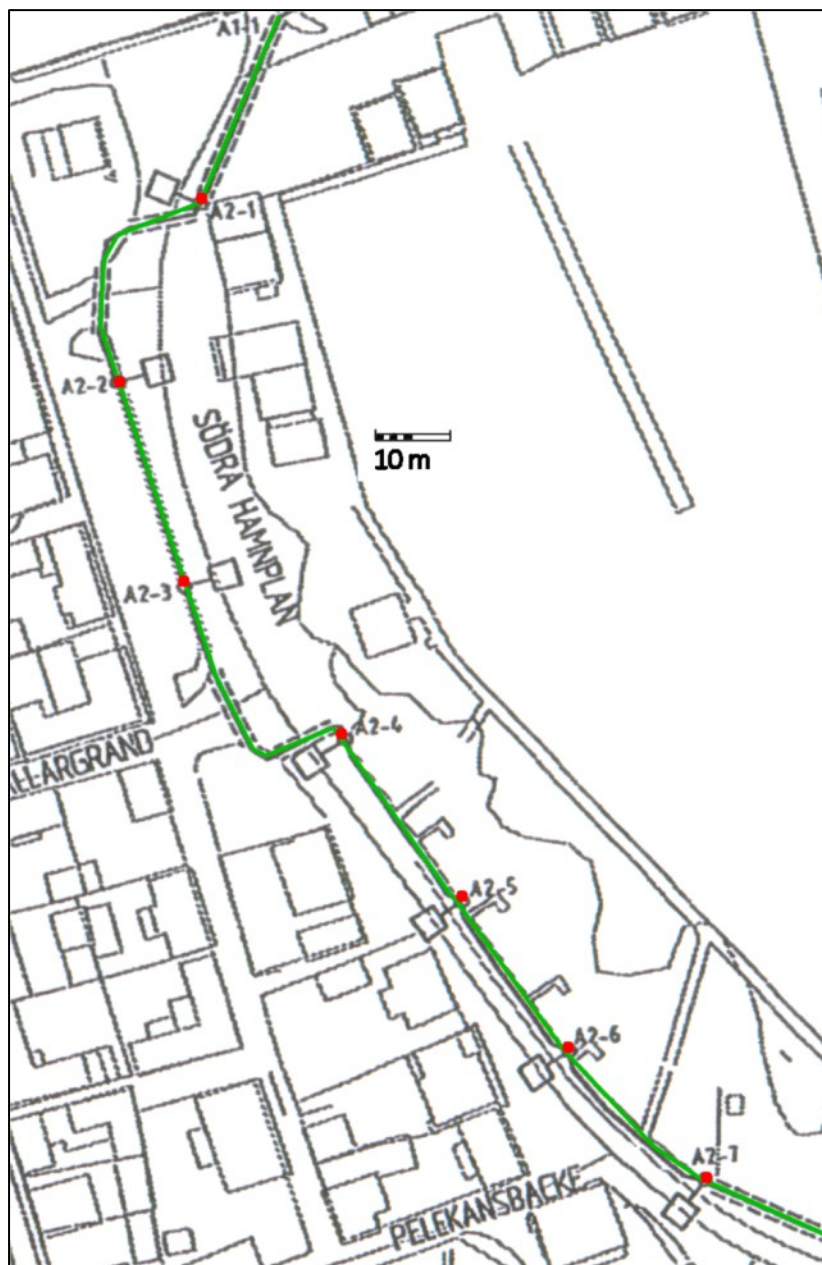
I norr fortsatte schaktningen i Sjötullsgatan och österut ner mot Strandgatan. Här blev det en viss förskjutning av placeringen för stolpfundamenten A3-6 och A3-7. I hela schaktet (djup 0,5 m) söderut fram till Kyrkogatan framkom enbart sand- och grusfyllning. Det samma kom att gälla för fundamentsgroparna A1-1 och A3-1 till A3-7.

I den korta sträckningen av Kyrkogatan mellan Rådhusgatan och Strandgatan grävdes schaktet endast igenom sand- och gruslager.

Karta 3

Från nedre östra delen av Kyrkogatan fortsatte schaktningarna österut längs Södra Hamnplan, utan avvikelser mot planunderlaget.

Schaktet kom att få ett djup av ca 0,5 m under mark och fundamentsgroparna det dubbla djupet. I hela schaktsträckan och i alla fundamentsgropar framkom endast sandfyllning, utan spår av äldre kulturlager eller andra konstruktioner. Här har som tidigare antaget skett en utfyllning under sen tid (se figur 5).

Figur 18. Detaljkarta 3 som visar schaktsträckan i Södra Hamnplan. De röda punkterna visar var stolpfundamenten kom att grävas ner. De ofyllda cirkelarna visar planerad plats för fundamenten. Skala 1:1000.

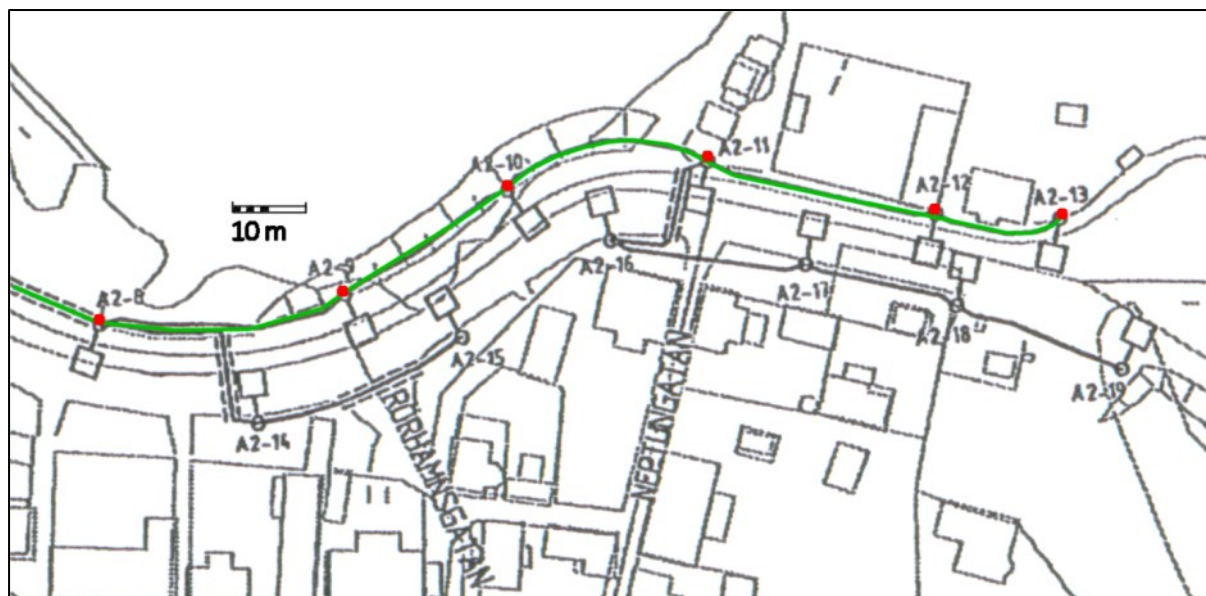

Figur 19. Schaktet i Södra Hamnplan strax intill parkeringsytan. Enbart utfylld sand fanns i schaktet. Foto från öster, 2014-10-08.

Figur 20. Fundamentsgrop A2-5 i Södra Hamnplan. Fyllningen bestod här av grus och sand. Foto från söder, 2014-09-24.

Karta 4

Figur 21. Detaljkarta 4 som visar schaktsträckan i Södra Hamnplan och Skatgränd. De röda punkterna visar var stolpfundamenten kom att grävas ner. De ofyllda cirklarna visar planerad plats för fundamenten. Skala 1:1000.

Sista delsträckan gick österut på Södra Hamnplan och i Skatgränd. Som nämnts tidigare kom utgick planerad schaktsträcka på södra sidan varför fundamentsgroparna A2-14 till A2-19 grävdes inte. I övrigt skedde inga förändringar utifrån planunderlaget.

Även längs hela denna sträcka var det endast sand och grus i schaktet. Det samma gällde fundamentsgroparna där sand och grus återfanns i alla gropar utom A2-12 och A2-13 där berg framträdde ytligt.

Figur 22. Schaktet vid Södra Hamnplan, mellan fundamentsgroparna A2-7, närmast i bild och A2-8. Foto från öster, 2014-09-17.

Figur 23. Fundamentsgrop A2-10.
Foto från söder, 2014-09-17.

Figur 24. Fundamentsgrop A2-12 i Skatgränd. Foto från söder, 2014-09-17.

Sammanfattning

Under september och oktober månad 2014 utförde Upplandsmuseet en arkeologisk schaktningsövervakning i centrala delar av Öregrund. Orsaken till undersökningen var att Trafikverket, avdelningen nationellt underhåll, hade för avsikt att byta ut alla belysningsstolpar samt lägga ner nya elledningar till dessa. Sträckan för detta var den del av gatunätet som Trafikverket ansvarade för, dvs sträckan fram till färjeläget mot Gräsö. Schaktning kom att ske i Rådhusgatan, Kyrkogatan, Sjötullsgatan, Strandgatan, Södra Hamnplan och Skatgränd.

Som förväntat utifrån tidigare arkeologiska iakttagelser blev resultatet av denna undersökning delvis likartat. Bilden av att hamnen fyllts ut under senare tid och att den äldre medeltida strandlinjen följt nuvarande 4 meters höjdkurvan stämmer väl. I samtliga schakt och fundamentsgropar som grävdes i Strandgatan, Södra Hamnplan och Skatgränd återfanns endast sentida sand- och grusfyllning. Schaktet i Rådhusgatan visar att det skett senare påverkan, så att den ursprungliga topografin inte längre framstår som tydlig. Gatorna har fyllts ut med olika mängd fyllning varför äldre kulturlager kan finnas kvar på olika nivåer under gatan. I likhet med många andra städer är oftast gatans bärlager upp till 0,5 m tjockt.

Troligt är dock att äldre kulturlager finns bevarade under gator och tomtmark. Tjockleken på dessa lager varierar dock, då uppstickande berg och svackor i grundtopografin finns överallt i de centrala delarna kring Rådhusgatan. Det var endast på en sträcka i Rådhusgatan som kulturlager framkom, där med en tjocklek av 0,5 m. Ett fynd av ett keramikhandtag till en trefotsgryta daterar lagret generellt till 1600-tal. Men eftersom ingen större yta eller ordentlig undersökning gjordes av detta kan det mycket väl innehålla äldre dateringar. Den intilliggande källaren i kv Duvan antyder att det kan ha funnits 1500-tals bebyggelse i området. S:ta Gertruds kyrka i området anses vara anlagd vid stadens grundande i slutet av 1400-talet, varför ett större område runt Rådhusgatan torde vara platsen för den första staden.

Referenser

Litteratur

- Bergold, H., Grälls, A. 1990.* Uppland, Öregrund, Östhammars kommun, Kvarteret Atlanten. Arkeologisk förundersökning 1990. Riksantikvarieämbetet. Byrån för arkeologiska undersökningar.
- Carlsson, R. 1996.* Duvan. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala rapport 1996:08.
- Elfwendahl, M. 1990a.* Besiktning. Uppland, Öregrund, Kvarteret Asken 12:3. Rapport Riksantikvarieämbetet.
- Elfwendahl, M. 1990b.* Borgmästaren och Kyrkogatan. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala Rapport.
- Elfwendahl, M. 1990c.* Kyrkogatan. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala Rapport.
- Lucas, M. 2009.* Atlanten. En arkeologisk undersökning invid havet. Upplandsmuseets rapporter 2009:37.
- Mogren, M. 1991.* Rapport. Antikvarisk kontroll Öregrund, Öregrund 52:2 (Östergatan 2). Upplandsmuseets arkiv.
- Qviström, L. 2006.* Arkeologisk schaktningsövervakning. Historiska lämningar i kvarteret Båten. Öregrund. Rapport 2006:04, arkeologiska avdelningen, Upplandsmuseet.
- Roslund, Y. 1989.* Rapport. Antikvarisk kontroll. Uppland, Öregrund, Kvarteret Flundran, Strandgatan, Långgatan mfl. Upplandsmuseets arkiv.
- Sandelin, S. 1980.* Så var det förr i Öregrund. Kristianstad.
- Sidén, P G. 2002.* Mälarstädernas befolkningsutveckling 1200-1611. D-uppsats. Stockholms universitet. Historiska institutionen.
- Sjse, B. 1999.* Kyrkogatan. Nedläggning av elkabel. Upplandsmuseet. Rapport 1999:07.
- Söderberg, S. 1985.* Medeltidsstaden 63. Östhammar och Öregrund. Stockholm.
- Åstrand, J. 1996.* Flundran. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala rapport 1996:42.

Administrativa uppgifter

<i>Plats:</i>	Rådhusgatan, Kyrkogatan, Strandgatan, Södra Hamnplan och Skatgränd, Öregrund, Börstils sn, Up
<i>Raä nr:</i>	Börstil 142:1
<i>Undersökningstyp:</i>	Arkeologisk schaktningsövervakning
<i>Orsak till undersökningen:</i>	Nedläggning av elkablar och belysningsfundament
<i>Fältarbetsperiod:</i>	2014-09-10 – 2014-10-17
<i>Upplandsmuseets projektledare:</i>	Bent Syse
<i>Upplandsmuseets dnr:</i>	Ar-407-2014
<i>Upplandsmuseets projektnr:</i>	8483
<i>Uppdragsgivare:</i>	Trafikverket, avdelning Nationellt underhåll
<i>Länsstyrelsens dnr och beslutsdatum:</i>	431-2756-14, 2014-05-09
<i>Dokumentationsmaterial:</i>	Förvaras i Upplandsmuseets arkiv
<i>Fynd:</i>	Inga fynd tillvaratogs